

Dobro jutro.

Vesela igra s petjem v dveh dejanjih.

(Iz Češkega).

Izdalo i založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V LJUBLJANI.

Natisnola Rozalija Eger.
1867.

O s o b e:

Grega, kmetovalec.
Marjana, njegova mati.
Primož, njegov strijčnik.
Martán, Gregov sosed.
Ciljka, njegova hči.
Barbka, njegova vnuka.
Štefanček, župan.
Tine, kmetsk dečák.
Batoljec, kmetsk dečák.
Kmetje.

Velika i prostorna vas. Na desnej roki zadaj gostilnica, pred katero stoji košata lipa, pod katero je dolga miza, a okolo nje polno kmetskih pivcev, ki pojó i po petji odidó. Spredaj na desnej je pohištvo Gregovo, a na levej Martanovo, pred njima visoka jablana, pod katero je klop. — Solnce zahaja.

IN = 030002319

I. Dejanje.

Prvi prizor.

Grega

(pride iz hiše i skrbno si popravlja obleko).

Grega. Naj gre, kakor gre! oženiti se moram. Precej grem k sosedu Martanu, i vse od kraja mu povem, kar mislim storiti. — Čudil se res bode! „50letna korenina — poreče,“ i še le šest tednov vdovec. — Eh kaj! kakor da bi se vdovcu o ženitvi ni sanjati ne smelo, če nij poprej po svojej rajnici vse leto žaloval! — Ali mogó moje solze i moje vzdihovanje rajnici kaj pomagati? (Šaljivo:)

Mrzle zemlje brez srcá

Ne mečí potok solzá,

Ker zemlja je kakor morjé,

Kar pride v njó, — nazaj ne sme.

Če to reč od vseh krajev dobro presodim, koga pač to briga? Nikogar razen moje rajnice — a ona mi v nebesih gotovo ne zameri, Bog jej daj večni mir i pokoj! — Saj samo zato druge žene iščem, ker sem z rajnico kakor v raji

živel — i ker bi si izgubljeni raj spet rad pridobil. — Pored tega je, če se ne motim, uže šest tednov i tri dni, kar smo rajnico pokopali! S zaročevanjem i okličji tudi nekaj časa mine — 1, 2, 3, 4 tedne — dosti bode, več ne more svet od mene zahtevati, i to Martanu na ravnost povem. (Gre, pa zopet obstane.) Počasi, počasi! Martan ima dve dekleti doma! Stojmo! Ciljka je zala, ravna kakor smreka, i rdeča kakor roža. A Barbka? — niti ona nij najgrših. Ciljka se smeje, da srce človeku v prsijh poskakuje! A Barbka? — oh, tudi ona ima jako prijazne oči. Ali Ciljka je celih šest let mlajša — i to je najlepša čednost ženskih. Mnoga je denes jezična kavka, a pred dvema letoma je bila še ljubeznjiva grlica. Če vse to pametno presodim, kaže mi, da ostanem pri Ciljki. (Gre k Martanu.)

Drugi prizor.

Primož

(pride tudi iz Gregove hiše, prazniški oblečen ter se skrbno na vse kraje ozira).

Primož. Hvala Bogu, da so strijc vendar peté odnesli od doma. — Gotovo so šli gledat, da jim kdo detelje ne popase; v tem jaz k botru stopim. — Ciljka se me ustraši, če me v

prazniški obleki zagleda, — i kader jej začnem pripovedovati, po kaj sem prišel, potem se še le zavzame! — A jaz, Bog mi grehe odpusti, uže zdaj se mi kolena tresó. E pogum! Srčno tjà, kaj bi se dolgo obotavljal! V enej uri bode vse pri kraji; če Bog dá, meni se kamen od srca odvalí, i Ciljka bode tako, kakor uže moja. (Gre proti Martanovej hiši, pa se zopet ustavi.) Bès te opáli! ali ne gre boter Martan baš ven? — Zares je! kaj hčem zdaj storiti? Ali mu hčem svoje misli razodeti? Tukaj pod milim nebom? Zakaj ne? Saj nij greh, kar mu mislim povedati!

Tretji prizor.

Grega. Martan. Primož.

Grega (katerega Martan za seboj vleče). Dajte si, ljubi boter, dopovedati.

Martan. O tej reči si ne dam nič dopovedati; saj me znate. Polétenj večer je, pa da bi v hiši sedel — po nobenej ceni!

Grega. Ostaniva v hiši, sosed! Videli boste, da je pametneje. —

Martan. Kar sem rekel, rekel sem! saj menda nejmate nič hudobnega v srci, da bi se bali na dan. Ali ste morebiti kakšen ogleduh? pa saj pri nas nij vojske.

Primož (v stran). Kaj bi se pač toliko z njim prepiral?

Grega. I pa naj bode, če uže mora biti. (Naprej stopi.)

Primož (v stran). Naj bode, če tudi strijc sliši, vsaj se mi enkrat kamen od srca odvali.

Grega (Primoža zagleda). Lej, lej! Primož je tudi tukaj! (Sam seboj.) Nij mi prav, da ga je vrag zdaj semkaj prinesel. Pa kaj! dobra duša je, i gotovo ga bode veselilo, kar bode slišal — torej naj ostane. —

Martan (vrata zapre). Nu, tukaj sem. Govoríte, boter, kar imate povedati. (Zagleda Primoža.) Tudi vaš štrijčnik je tukaj! Bog te sprimi, a kaj je to, da si denes tako prazniški oblečen? Saj nij nedelja! Nu, kako je kaj, povedi!

Primož (klaverno). Hvala Bogu, zdrav sem, na vojsko me nijso vzeli.

Martan. Veseli me! Dobro se vèdi! (Gregu.) Vaš Primož je zeló dober dečák.

Grega. Živa podoba svojega rajnega očeta! A zdaj boter o čem družem.

Martan. Nu, govorite! —

Grega. Boter, vi véste, da sem bil od otročjih let vedno delaven i priden. Svojo kmetijo sem pridno rédil, kar sem mogel, zato mi je Bog srečo dal. Moja živina nij nikoli stradala.

Martan. Vse to mi je znano, ljubi moj boter! Zato mi je bilo tudi vaše gospodarstvo vedno po godi.

Primož (v stran). Zdaj je pravi čas; zdaj ali nikoli! (Martanu na tihoma:) Ljubi moj boter! veliko prošnjo imam k vam!

Martan. Nu, kaj takega? Govori, ljubi moj Primož!

Grega. O meni ste tudi prepričani, da sem miren, tih i pobožen mož, da — da — kako bi uže rekel — da sem časih tudi ljubeznjiv. —

Martan. Ljubeznjiv, prijeten, usmiljen, dobrotljiv, vse res.

Primož (tik njega še zmerom natihoma). Lejte, ljubi boter! tako moje leta tekó; pepelnično sredo sem bil uže 19 let star — pomislite, od posta grém uže v dvajseto leto. Hvala Bogu, čvrst korenjak sem i z mojim vedênjem je tudi gospod župnik zeló zadovoljen, niti vi ne boste o meni tožili.

Martan. Pač da, časi si rad na stran mahnol, ali zdaj si tistim otročjim neumnostim uže odrastel.

Grega. (Vleče ga na svojo stran.) Saj ste, ljubi boter, prepričani, kako čas hiti. Skoraj bode sedem tednov, kar sem vdovec. Moja rajnica Barba, — Bog jej daj nebeško luč — ona je pač gospodinjiti znala. Vedela je na tanko, kdaj bode kokla valila, — precej je vedela, če je jajce pogledala, ali se izvalí pisano ali belo pišče, ali bode petelinček ali jarčica; v vsej hiši je šlo vse, kakor ura. — Zdaj, res je, imam še mater, toda prestara je uže, i vse se narobe véde i dela.

Martan. To vam jaz vrlo rad verjamem, ljubi boter. Nij vsaka ženska za gospodinjstvo. Gotovo je, da dobra gospodinja tri ógle hiše podpira. Niti pri meni nij bilo bolje, dokler nij Cilka vrhá dorasla, — a zdaj pač zdaj! Ona se v gospodinjstvu vede, kakor najboljša gospodinja.

Primož (ves ganen o Ciljčinej hvali). Ljubi boter, strijc so mi nekaj dedovíne pustili; letos imam uže 7 kóp pšenice, ki je na mojej njivi vzrastla; — kobila je uže tudi moja, njive pod ríbnjakom sem tudi uže sebi obsejal.

Gregga (potegne Martana k sebi). Jaz naj počnem, kar koli hočem, povsod se mi škoda dela. V vsacem kotu se kaj napačnega godi. Povsod je škoda i izguba, pri žitu i blagu. Zato se mi zdaj v eno mer sanja, da bi se oženil, neki notranj glas me vedno opominja: „Gregga, oženi se, da ne izgubiš vsega, kar imaš.“

Martan. Jaz bi se s takimi mislimi ne ubijal, da li pač je res, da premetêna žena mnogo dobička v hišo privabi.

Primož (ga k sebi zasučé). Moje skrbi so vedno večé. Skrbeti mi je za hišo i hlev, za vrte i njive, za kuhinjo i več takih reči, a to je meni vse preveč. Boter, verjemite mi, vsega tega ne morem sam obladatai; najbolje bode, da si poiščem pošteno, pridno i ljubeznjivo ženico, da bode na hišne reči pazila.

Martan. Jaz, kakor tí, ne bi se v zakon tako

— naglo pogreznol. A sicer si res korenjak, da na vsak prst moreš po pet deklet dobiti.

Primož (veselo zaúka). Po pet na vsak prst! Ali res mislite, da po pet na vsak prst? Juhéj!

Grega. (K sebi ga potegne.) Boter! vi imate jako zalo hčer, pridna i delavna deklica je, vsakemu možu bode po godi.

Martan. Bog je priča, da tudi jaz na njo upam.

Grega. (Močno ga k sebi zasučé.) Boter Martan! Vaša Ciljka je zala i jako ljubeznjiva deklica — pridna je, — a jaz sem tudi priden.

Martan. Nu, nu, tedaj sta oba pridna.

Grega. *Primož*. (Oba ob enem.) Boter, dajte mi Ciljko za ženo.

Martan. Oho! obema ob enem!

Grega. Kako? kaj? *Primož*! ti?

Primož. Ali je mogoče? Strijc! Vi hočete Ciljko!

Grega. Kaj ti je na misli, mladi dečák! Ti da bi se ženil? Čemú? V tvojih letih!

Primož. Strijc, kaj vas vendar moti? Menda vaša leta uže več nijso ženítevska leta — ljudje se vam bodo smijali — a mlada ženíca vas naredí za rogača. (Kaže rogove.)

Grega. *Primož*!

Primož. Strijc, ne ženite se! Vsaka reč ima svoj čas, i nič smešnejšega nij na svetu od snubača s sivimi lasmi.

Grega. Da te zlodej! Mlečnogobec! še 4 črevlje menda ne méri, pa se uže hoče ženiti.

Primož (v velicem strahu). Ciljka — oh moj Bog! — Strijc! Bog vé, da ste za ženitev prestari.

Martan (ne more v besedo priti). Da bi vaju — jaz tukaj meju vama stojim, kakor hlod! Ali se je uže kedaj slišalo, da bi se bila strijc i strijčnik v eno deklè tako zaljubila, kakor vidva!

Grega. E kdo govori o strijčniku? — (*Primožu.*) A ti, dečina, molči! — Poslušajte me, boter! dajte mi Ciljko. —

Primož. Boter, ljubi boter! meni, meni jo dajte, brez nje mi nij živeti.

Grega. Brez nje ti je živeti, jaz ti zapovedujem.

Primož (poklekne). Klečé vas prosim, boter! dajte mi Ciljko. Ljubim jo tako, da ne morem srečen biti, če mi je ne daste.

Grega. Ná! kaj dan denašnji ta nesrečna mladost počenja! —

Martan (*Primoža* vzdigne). Vstanite *Primož*, pred Bogom se kleči! — Bès te opáli, da ne vem, kaj bi vama odgovoril!

Grega, Primož. (Oba ob enem). Recite — da.

Martan. Nu! — da, da, da!

Grega, Primož. (Oba ob enem). Bog vam daj srečo, boter; Bog vam plati!

Martan. Ali sta neumna, samo eden jo more dobiti.

Primož (naglo). Meni jo dajte, boter, meni!

Grega. *Primož!* ne draži me. Jaz sem dober, še predober, to sam veš! A če me razkačiš, po-

vedam ti, da ti še denes zasolim, da bodeš pomnel, kdo je tvoj strijc.

Primož. Oh ljubeznjivi strijc! ako bi vi vedeli, kako me Ciljka rada ima! V naročji vas bode nosila!

Grega. To bi mi pač malo pomagalo.

Primož. Tolažbo, veselje, neizrečeno veselje boste o naju imeli, predno leto mine.

Grega. Dečák! pojdi mi izpred očij! sicer ti drugače zapojem.

Primož. Vsa vás i vsa soseska uže ve, da Ciljko ljubim, kakor sam sebe. Pomislite, kaj ljudje porekó, če zvedó, da strijc strijčniku v škodo hodi?

Grega (hudo). A kaj porekó ljudjé, da se taki — brkavci žéne.

Martan. Mir, mir! Vojske smo uže dosti imeli! Ne stepita se, obema uže švigajo žive iskre iz očij. Boter povedite mi po pravici, ste li o tej reči z mojo Ciljko uže govorili?

Grega. Če sem z njo govoril? — Tega baš ne vem. Kakor se mi zdi, še ne; ali uže enkrat sem jej o tem nekoliko namignol. Nij davno, kar je bila na moj vrt prišla, i kader je mene zagledala, zardéla se je, kakor pireh o velikej noči, — jécala je, Bog vedi kaj, a na zadnje me je prosila, da bi jej dal kitico žajblja.

Primož. Motite se, Ciljka je mislila mene na vrtu dobíti. Zato je tako naglo tja priskakála,

gotovo mi na tem mestu srce od žalosti počí
(solze si briše). —

Martan (ganen). Nu — boter! kaj pravite o tem?

Grega. Otročje neumnosti, gole neumnosti! — pa da bi si tudi v tem kaj resnice bilo, ali nij Primož moj rejenec? Nijsem li jaz njegov varuh? Ali bi ne imel on mene o vseh rečéh poslušati? — Kaj?

Martan. To se bode uže videlo, če vas bode tudi Ciljka poslušala?

Primož. Ona ne! Po nobenej ceni, ona ne, pa če jo ubijete.

Grega. Nehvaležnik! Še eno samo besedico mi zini! A prepiral se ne bodem s teboj dolgo — spravi se mi naglo izpred očij ter domú se poberi.

Primož (jokáje). Strijc! vi mi Ciljko po sili jemljete, to je strašno grdo! Pa vzemite jo, saj vidim, da vas moram poslušati, ali nje iznebiti se, tega ne preživim! Jokal i žaloval bodem po njej, i predno luna dvakrat omladí, ne boste imeli ni rejenca ni stričnika več. To vam bode po godi, saj to hočete, o tem delate noč i dan.

Martan (Gregi). Boter, bodite pametni, molčimo rajši! —

Grega. Nikakor! Do moje sreče mi je več, nego do njegovega cvíljenja.

Martan. A če si kaj žalega storí?

Grega. Nič se ne bojte! Kdor govori, da v vodo skoči, ne skoči nikoli.

Martan (srdit). Boter! poslušajte me! V takih okolnostih tudi jaz začnem premišljevati, i utegne se primeriti, da ni rednik ni rejenec ni strijc ni strijčnik moje Ciljke ne dobóde.

Primož. Za Boga svetega, boter Martan, kaj mislite!

Grega. Sosed! tega mi menda vender ne storite?

Martan. Drugače mi ne kaže.

Primož. Nijsim li lepega vedênja i živeti imam tudi ob čem.

Grega. Kaj veste o meni? Ali me ne spoštuje vsa soseska?

Martan. Da, da! Baš zató, ka oba čislam, ne vem, kako bi vaju potolažil. Strijca sem vedno rad videl, veselilo me je vedno, pa me še zdaj, da je on moj sosed; veselil sem se uže dostikrat tistega časa, kader bode iz najinega sosedstva sorodstvo.

Grega (veselo). To se ve da! to se ve!

Martan. A Primož je, kaj bi rekel? mladenič brez vsega madeža, vedno ljubeznjiv, da sem ga v mislih uže davno odbral za svojega zeta. —

Primož. Náte me strijc! vès sem vaš, kakor me je Bog ustvaril.

Martan. A kader oba na enej ter isteji brvi, drug proti drugemu obrnena stojita, ter se drug drugemu ukrenoti nehčeta, treba obema slovo dati.

Grega. Sosed! če to storite. —

Primož. Boter! če je tako, dajte mi rajši tekój grob izkopati.

Martan. Oba vendar ne moreta ene žene imeti! — Kaj je storiti? (Sam seboj.) Malo se moram vendar pošaliti. (Njima.) Na jako lahko izkušnjo vaju denem. — Na ónem kraji moje hiše je visok plot. Kateri ga poprej preskoči, tega bode Ciljka. Ali sta dovoljna?

Grega. Jaz vas ne umém. Kaj ménite s plotom?

Martan. Da ga preskočite, drugega nič. Kdor se ženi, treba da more še poskočiti. — Vi se vendar ne boste plota bali?

Grega. Tega ne! Pa ali mi je spodobno za dekle s takim dečákom poskákovati? Boter, kaj mislite?

Martan. Storite kakor se vam zdi. Plot je edin pot do moje Ciljke, nič drugega nehčem.

Primož. Strijc, ljubi strijc! Jaz uže komaj čakam, da naju odvédete k plotu. Če je tem višji — mojej ljubezni bode še prenizek.

Grega. Molči! Boter, vendar pomislite, če ljudjé to o meni zvedó, kaj porekó? Ako uže mora biti izkušnja, dajte mi drugo.

Martan (se ozira). Molčite, nijsmo sami!

Četrti prizor.

Štefanček i poprejšnji.

Štefanček (gre od leve strani mimo Martanove hiše). Dober večer, sosedje! (Odide v gostilnico k drugim pivcem.)

Martan. Dober večer! — Ako tedaj nehčete skakati, vama dam drugo uganko. — Ciljko dobode tist, kateri drugemu poprej poreče: „dober večer.“

Grega. (Oba ob enem:)

Primož. Dober večer, Primož!

Primož. Dober večer, strijc!

Martan. Oho, tako naglo ne gre ta reč. Najpoprej je treba, da si kraj napovesta, i potem pojdeta drug proti drugemu, kakor bojevalec proti bojevalcu, i kateri poprej poreče: „dober večer,“ tega bode Ciljka. — Ali sta zadovoljna?

Grega. Dobro! Saj zmaga mi ne more izpodleteti.

Martan. Premagalca za zeta pozdravim, bodi si ta ali ta!

Primož. Oh! poslušajte me! Če Ciljko izgubim — pa saj me tudi skoro nič drugega ne čaka, ker sem slep od prevelike ljubezni — če Ciljko izgubim, pojdem uže jutri na Rusko.

Grega. Dečina! pojdi i naroči mizarju, da ti naredi mrtvaško trugo! Ciljka bode moja. —

Martan. Primož, ne bodi baba! hitro v boj! za nevesto se bodeš bojeval, samo to premisli.

Zdaj sem vama pot pokazal; torej jederno na noge. Kateri zmore, da hitro pride povedat. Leško noč. (Odide v svojo hišo.)

Peti prizor.

Grega i Primož.

Grega (ostane na desnej). Primož!

Primož (ostane na levej strani). Strijc!

Grega. Ali mi nehčeš Ciljke radovoljno pustiti?

Primož. Strijc! vzemite mi vse, — samo Ciljko mi pustite. — Strijc! pomislite, kolikokrat ste mi dejali, da me ljubite, da vam je moja sreča draga, da mi pripomorete, kar bode moči. A meni nij na svetu večje sreče, nego je Ciljka, katero mi zdaj po sili hočete vzeti.

Grega (ganen). Primož, ne bodi tako neumen! Mora li Ciljka biti? Lej, saj imaš županovo Nežko, tako dekle je, kakor vrtávka, ali tudi kovačevo Barbko.

Primož. Ah! res da, Barbka, Ciljčina sestrična, najgorše dekle vse soseske. Vzemite jo vi!

Grega. Jaz! zakaj? Ravnih šest let je staréjša od Ciljke.

Primož. Baš zato! I kakor jaz vém, vas Barbka tudi rada vidi, uže večkrat je očitno o vas govorila.

Grega. (Naglo.) O meni je govorila? — (Pomišljuje.) Nu, nu, niti jaz nič hudega o njej ne mislim.

Primož. Gotovo ne najdete gorše, pametnejše i pridnejše deklice, pa če križem svet preiščete.

Grega. Misliš? Nu, nu!

Primož. Strijc! verjemite, da je malo takih deklet. Niti uboga nej, Bog obvaruj, bogata je; ima pri botru Martanu 900 gld. i to svetlih tolarjev, a kaj veljá tolar dan denašnji, sami najbolje veste; tudi bode imela tri skrinje bale. V Tržiči ima strijca, ki je uže zeló star mož, Barbka je njegova edina dédnica. — Pomislite, kaj vas čaka. O kaj ne, strijc, da vzamete Barbko?

Grega. Po nobenej ceni! Barbke ne. Ciljka je ravnih 6 let mlajša, a to mi je ljubše, nego 900 gol-dinarjev.

Primož. Torej se ne daste premeknóti od svojih mislij?

Grega. Po nobenej ceni!

Primož (po kratkem premolku). Naj tedaj bode, toda prisezam vam, da niti jaz nikakor ne odstopim od nje. Bodemo videli, kdo zmore? (Odide.)

Šesti prizor.

Grega (sam).

Grega. Ti trda buča ti! Ljubezen se je tako v njegovo srce vprla, kakor dopoldanje solnce v moj ulnják. — Res je Barbka o meni očitno govorila — res ima 900 gld. gotovega, — ima bogatega strijca — pa ima tudi 6 let več od Ciljke — torej ne mislim na-njo. Primož je šel, kakor sem videl v hišo, ter kdé pod stopnicami sedi pa name preží, da bi me prekosil s svojim nagovorom: „dober večer.“ Jaz se tako ne prenáglim, da bi mu nevedoma v past zletel. — Mrači se uže zeló — on požene konje v ograjo — ali bi ne bilo dobro, če grem jaz skozi sosedovo dvorišče na vrt, pa ga onde za skednjem počakam? — Prav bode tako, tam bodem vsaj brez skrbi, da me po tatinski ne stakne (obrne se proti Martanovej hiši). Da, Ciljka! ti prelepa rožica, moja moraš biti, če se Primož na glavo postavi. Lehko noč! (Poljubke jej tjà pošilja ter odide za svojo hišo.)
Lehko noč, golobíčica.

II. Dejanje.

Prvi prizor.

Primož, (skoraj za njim) Grega.

(Noč. — Kmetje zadaj pod lipo pojó: „Bratje zdaj veseli bodimo i. t. d.“)

Primož (pride od druge strani počasi mimo kmetskega dvorišča). Sam angelj varuh je sosedom to pesem v misel dal. Strije jo izmeju vseh pesmij najrajši poje. Samo če jo sliši, pa gotovo vse popusti, dvor, senožet i polje, kaj bi rekel, tudi ženstvo i nevesto, pa pojde ž njimi krožit, da bode „Bog pomagaj!“ More biti je uže pod lipo pri njih! Po prstih bodem tjà lezel, pa mu na uho zatrobim: „dober večer!“ — Tiho! tiho! tod gre nekdo! Od kod li? —

Grega (se polagoma priziblje na desnej od zadaj iz dvorišča, ter se za voglom tako ustavi, da ga je malo videti). Konji so uže v ograji, tam mi nej treba oprezovati. Ali se nij jeziti, da moram na tega zlodeja tukaj prežati, kakor mačka na miš, da

me ne prelestí, posebno zdaj, ka sosedje pod lipo mojo pesem prepevajo? Pa naj bode! Da uže Ciljko pod svojo streho spravim, tudi jaz bodem iz globočine svojega srca prepeval: „Pri-jat’lji veseli zdaj bodimo.“ — V veži nekaj giblje. —

Primož (pazno posluša). Kakor se mi dozdeva, nekdo gre iz hiše.

Grega (bližáje se). To je Primož. Tam me več nij mogel čakati, zato je prišel ven. Čakaj ptiček, čakaj! če v mojo pest prideš, učil te bodem kozje molitvice.

Primož. Ako ne bi vedel, da je moja babica uže v hiši. — Tak je strijc! Gotovo mu je Ciljka bolj pri srci, nego gostilnica. V hiši me je iskal, pa ker me nej tam našel, gotovo zunaj okrog po prstih lazi. Baš naproti mi gre.

Grega. Nikdo drug nij, nego Primož, sam mi v roko leti.

Primož. Pri vratih je uže — odpira. Zdaj na noge!

Grega. Zdaj gre — Ciljka je moja. —

Drugi prizor.

Marjana — poprejšnji.

Marjana (iz hiše pride).

Grega. Primož. (Skočita od obeh strani ter se proti njej zaženeta, vpijoča:) Dober večer!

Marjana. (Zavpije.) Bog i sveti božji križ! Kakšne pošasti tod okrog mene divjajo?

Grega. Primož. (Vsak na svojej strani.) O joj mene!

Marjana. Nij zadosti, da tam óni pri vinu tako razsajajo i rogovile? Morata li tudi vidva, kakor ponočni vrani, okolo hiše ljudi plašiti! Povedita, kdo sta? Sicer tekój vso vas na noge spravim.

Grega. Jaz sem, mati!

Primož. Jaz sem, babica!

Marjana. Ali nejmata več pameti? Zakaj sta na me priletela, kakor dva jastreba?

Grega. Primoža popadite za grive!

Primož. Ne mene, mati, vsega tega je strijc kriv.

Grega. Dečák! bodeš li molčal?

Primož. Nikakor ne! Mati, premislite sami, kaj je prav.

Grega. Vrat ti zavijem.

Marjana. Kaj hčem premisliti?

Primož. Da sem v Martanovo Ciljko zaljubljen, to dobro veste.

Marjana. Ali si prismojen? Otrok ti!

Primož. To vé ves svet, tudi vi morate vedeti, saj se klepetulje vse vasi k vam shajajo ter vam razkladajo vse, kar se godi i ne godi na zemlji i na nebu.

Marjana. O ti grdež ti!

Primož. Grdež ali negrdež, v Ciljko sem zaljubljen

pa ona v mé, moja žena mora biti. Strijc, moj varuh, pa tudi za njó lazi, rad bi jo imel, i zato se vedno z menoj bojuje.

Marjana. Oh, Bog mi grehe odpusti! Kaj moram na svoje stare dni ućakati! Je li to moj 50 let stari sin? I to moj vnuk devetnajstih let. (Primožu). Ali si uže kedaj pomislil, ti mladínek, kaj je spodobno takim, kakoršen si ti? Misli rajši, kako krave rjové, ovce blekotajo, a ne na dekliško šepetanje! Vzemi rajši koso v roke, trudi se s plugom, a ne z Martanovo Ciljko. Jaz ti hoćem ženo dati! Kader je bil tvoj dedćek, moj bogobojeći Tonćek, tvojih let, hodil je še z abecednikom pod pazuhó v nedeljsko šolo, ter nij še vedel, da so dvoji ljudje na svetu; a ti uže za ženstvom pohajaš? Jaz ti uže izberem ženo! Tam imaš moćiren travnik, na katerem namestu sena samo bićje i loćek raste. Prekóпов bi tam bilo treba i to jako globokih, da se tvoje grde ženitovanjske misli vanje pogreznó. Poberi se mi izpred oćij.

Primož (sramežljivo, počasi odide).

Marjana (Gregi). A ti 50letni vdovec! Ali te nij sram, da z grdim izgledom še sestrićnika pohujšuješ? Ali te nij sram, da se kakor mladínek v 16 let staro dekle zagledaš? Jaz molim še z blagoslovljeno svećo v roci, katero sem imela pri pogrebu tvoje rajnice žene; a ti take reći počenjaš? Ali se ne bojiš, da bi tvoja rajnica

Barba pokrova ne predrla ter se ti še to noč prikazala pa ti ostro zapretíla, da nijsi mogel niti celih kvater za njó žalovati? Poberi se tudi ti izpred mojih očij, ter ne pridi mi po materin blagoslov. Jaz ti hočem pokazati, da moja pravica še zmirom velja. Tako star rogovilež! Pej te bodi! (Odide.)

Tretji prizor.

Grega. Primož. Tine.

Grega. Ne brigam se za vašo pridigo, ljuba mati. Vse stare babice so na enem kopitu, ne znajo večje sreče, nego drugim pridigovati. — Strašiti me hoče z rajnico Barboro! (Proti hiši obrnen.) Mati, lepo se vam zahvaljujem, da ste me na dobro misel pripravili.

Primož (se mu bliža). „Dober večer“, strijc!

Grega (ves, kakor bi hotel zagrmeti, a potem ga debelo gleda). Kaj?

Primož. Jaz sem dobil. Ju hu hu!

Grega (zave se). Ne vriskaj, ali ne vidiš, da je pol noči?

Primož. I kaj še?

Grega. O polu noči nobeden človek ne govori: „dober večer.“ Najin govor mora zdaj biti: „lehko noč!“

Primož. Tudi je prav!

Grega. Poprej pojdem še malo pod lipo, da se ohladim, ter si s kapljo vina zopet dušo privežem (gre za svojo hišo); ves sem pobit.

Primož (sam). Pod lipo? Sosedje so menda močno natrkani; gotovo ga pri sebi obdržé i brez konca i kraja mu bodo napijali. Nič mi boljšega ne kaže, nego skrivaj tjà iti, i v pričo mož svojo zmago oznaniti? Le hitro za njim! (Gre, pa v tem hipu obstoji.) Kdo je tam-le? Da te vendar, strijc gre!

Tine. Dober večer, Primož!

Primož. Tine! kaj si ti? mislil sem uže, da je strijc.

Tine. Tvoj strijc je šel v hišo, saj sem ga videl. Kaj si tako zamišljen, Primož!

Primož. E kaj bi ne bil! Vse čisto mi grozí, da Ciljka vendar nikdar ne bode moja!

Tine. Beži, beži! Brez skrbi si lahko, če ona hoče tebe; ali da ona gotovo tebe hoče, to vsi vemo.

Primož. Da bi strijca ne bilo!

Tine. Ahà! strijca, ki bi jo rad sam vzel, kaj ne? Samo tega ne verjemi, da bi hotela tvoja Ciljka, ki je lepa, kakor luč, tako staro kožo, kakoršen je strijc Grega!

Primož. Nocoj sem ga tudi jaz enkrat uže zmogel, bodi Bogú hvala!

Tine. Vidiš, pa ga tudi po sedaj gotovo vselej zmoreš, posebno, če ti bode pomagala Ciljka.

Ti veš, da sva bila zmirom prijatelja; zapojva katero, i sicer od veselja, da si ga uže zmogel, ter tudi na upanje, da prihodnjič navihaš sivo-glavca, kakor mu je spodobno. Pri Jeríči smo nekaj pili, i tako sem vesel, da ti ne morem povedati, ka sem te našel, koder te nejsem iskal. Zapeti morava! Vse dekleta govore, da midva najlepše znava.

Primož. Tine! jaz nocoj ne bodem pel, kajti bi me strijc slišal, pa bi se mi prikradel za hrbet, i potem je zmaga njegova.

Tine. Strijc bode mislil, da nocoj ti poješ? Svojo glavco stavim, da ne! Saj vé, da imaš toliko sladkih skrbij, pa da se mu celó skrivaš, kakor kaže. Nego veš, kdo te bode gotovo slišal? Ciljka! Slišala, i tudi vedela bode, da si ti. Dekle zvonú svoje cerkve ne zná tako na tanko, kakor ukanje i petje svojega ljubega, meni verjemi!

Primož. Če uže morava peti, pa stopiva nekoliko dalje od strijčeve hiše, na pláno, da me skrivaj ne zasači, pa proti Ciljčinej hiši se morava obrnoti.

Tine. I lejte, kako pak!

Primož. Kaj meniš, da bi péla!

Tine (imenuje pesem). Začniva jo! (Začneta.)

Primož. Tine! Zdaj pa lahko noč! jaz ne pojdem še tako hitro spat.

Tine. Dobro opravi nu! Za vino bodeš tudi moral

dati, kader bode vse v redu. Leško noč!

(Odhaja.)

Primož. Ne boj se, Tine! — Tine je sicer dejal, da je videl strijca, ka je šel v hišo, toda je mogoče, celó jako resnici podobno, da je prišel zopet iz hiše, ter da me je hotel samo na led izvoditi, ali tudi morda celó tu blizu hiše kde na-me preží. Kaj pa, ako bi legel pod njegovo posteljo, ter onde ga počakal, naj pride pred polunočjo ali po polunoči? To bode najboljše. — Nikoli bi ne bil mislil, da bodem nocoj še pel, jokal pač jokal! i vendar imam zdaj nekam jako leško srce. Ciljka, ti bodeš moja, ali nobena! (Odide v hišo.)

Četrty prizor.

Grega, skoraj po tem *Batoljec*.

Grega (pride iz svoje hiše, v obleki rajnega brata, Primoževega očeta, na glavi ima bel, nizek slamnjak, po obrazu je z moko poprašen, v desnici drží debel kol). Prav je, da je šel v hišo. Svojega očeta je dobro poznal i tudi vé, da je bil meni po govorjenji i obrazu podoben. (Vzdigne kol.) Tako prédenj stopim ter bodem ž njim kakor duh govoril: „Ti nesramni páglavec! Kako se védeš svojemu strijcu? Ako se predrzneš v škodo mu hoditi, zopet se ti za devet dni prikažem,

i deseto noč te s to palico tako namlatim, da se ne bodeš mogel nikoli več pobrati.“ (Z navadnim glasom:) A če se dečko močno ustraši ter v kak kot skrije, pa mu zavpijem: „lehko noč!“ Ha, ha, ha! — O ti prebrisana glavica, poreče Martan, kader to zvé; gotovo bode tudi Ciljka tega vesela. (Bliža se k durim svoje hiše.)

Batoljec (z sodom tako čez glavo pokrit, da se samo nogi vidita, pride od druge strani ónemu nasproti).

Grega. Kaj zlodeja pa je spet to? Gorje! Kaka pošast je li to? (Trese se kakor šiba.) Ali ne vidiš, da sem tudi jaz strah? — Ali nijsi ti moja rajnica Barbora? — Lepo te prosim, ne bodi huda, ka je ljubezen k tebi ugasnila ter se k drugej vnela; usmili se me, saj veš, da rad vino pijem, zato imaš podobo vinskega soda — ne bližaj se mi — saj vidiš, da mi lasje od straha uže po konci stoje — s to palico bi se te mogel ubraniti — ali — o gorje! po meni je. — Sosedje! mati! Primož! Kdor je v svetu živ, hiti na pomoč, na pomaganje! Ote mati!

Peti prizor.

Štefanček s kmeti z dna igrališča, Primož, Martan, Ciljka i poprejšnja.

Primož (naprej šine). Kaj vam je, strijc? (Zadene se

v Batoljca, pa ga na tla vrže, čezenj pade i sod se zatoči.)

Štefanček.) Hej! Koga vrag tod okrog vrti?
Kmetje.)

Martan. Kaj se tukaj godi? Kdo kliče na pomoč?
 Stoj! tukaj dva zámrtév ležita.

Štefanček. Dva zámrtév? dva? oba zámrtév? A tukaj stoji eden z gorjačo, primite ga. —

Kmetje (zgrabe Grego.)

Ciljka. Za Bóga, oče, tukaj leži Primož!

Martan. Mrtev?

Ciljka. Primož! zlati moj Primožek! ali si še živ?

Primož (vstane počasi). Samo še malo. V glavo sem se tako pobil, da sem omedlel, ter se zavalil čez pošast, ka je popolnoma sodu podobna.

Štefanček (stopi k Batoljcu). Ali ta je gotovo mrtev!
 (Vzdigne ga.)

Batoljec. Oh, pet réber mi je popokalo!

Štefanček. Kaj? Da te bès opali! To je Batoljec iz gostilnice!

Batoljec. Oh, oče župan! Tako življenje je gorje na svetu!

Štefanček. Kateri vrag te je o polnoči sem prinesel? Kaj se ti je pripetilo?

Batoljec. Gostilničar me je k sodarju poslal, da bi ta sod nabil i s smolo zakápil. Čakati bi ga bil imel. A ker sodarja iz mesta nij bilo, kaj sem hotel drugega storiti, nego zopet sod na pleča vzeti pa nazaj iti. Kader do Gregove hiše

pridem, sod čez glavo poveznem; saj mi je tod vsaka stopinja znana. Mahoma se začne nekdo na me dreti, da me je groza bilo. A potem me nekdo na tla pahne, ter mi sod z glave zbije i na tla trešči, da se mi še zdaj v glavi vrti. — Tu le je! (Sod zadene i odide.)

Grega. A jaz tepec neumni, mislil sem, da je duh moje rajnice žene!

Štefanček. Ta je tedaj tist pridigar i kričáj! (Gregi.)
A kdo si ti? (Odskoči.) Za Bóga, to je rajni Tonček, gotovo je iz groba vstal.

Kmetje (izpred Grege odstopijo). Bog bodi pri nas!

Primož (gre k njemu). Moj rajni oče nejma pokoja v grobu!

Grega. To se vé da ne, ti nesrečni páglavec, kader ti svojega strijca ne spoštuješ, kakor je spodobno!

Primož. O gorje! to je strijc Grega!

Štefanček. Saj res, to je boter Grega!

Kmetje. Sosed Grega!

Štefanček. Boter, za Bóga svetega! kakšen ste?
Zakaj strašite o polunoči po vasi?

Primož (sam seboj). Zato, ka opoldne duhovi počivajo.

Grega. Ljubi boter — ljubi sosedje — baš sem mislil —

Primož. Mislili ste mi „leško noč“ želeti, to je vse vkupe.

Grega. A ti zlomkov páberek! tebe sem mislil strašiti ter ti s to palico glavo poravnati.

Štefanček. Ahà, zdaj še le umem. Stari vdovec je šel po noči na lov. Pojdite nu, sosedje; lahko noč!

Kmetje. Strah je pod sod prišel! Ha, ha, ha! (Odide.)

Šesti prizor.

Grega. Martan. Ciljka. Primož.

Primož. Ciljka! ti si še vsa oblečena. Ali ne pojdeš nocoj spat?

Ciljka. Kako bi spala, ker vem, da si ti s svojim strijcem v prepiru.

Primož. Ta nesrečni prepir, da bi se ga nikoli ne bil lotil!

Martan (Gregi). Kaj nam koristi, če se stari bedaki z mladeniči prepirati začnemo!

Grega. Sram me je, sam ná-se sem jezen. Po pravici, da bi bil rajši mrtev, nego v takej zadregi.

Martan. Vstanite, vdovec, vstanite, to reč drugače zasuknemo, v treh dneh bode vse pozabljeno.

Grega. Kaj? kako? Ali mislite da bodem vsej soseski na posmeh? Mislite, da se obrišem i s praznima rokama odidem? O! ne znate me, ljubi moj boter! Spomnite se svoje besede.

Martan. Morda ste dobili? Ste li Primoža z „dobrim večerom“ prekosili?

Grega. I tega ne, namestu „dobrega večera“ sva se zmenila za „lehko noč.“

Martan. Ali ste ga tedaj z „lehko nočjo“ premagali?

Grega. Sam Bog vé, ali sem v tem strahu na to mislil, ali ne?

Martan. A ti Primož?

Primož. Strijca sem slišal neizrečeno vpiti. Nič drugega nijsem mislil, nego na pomoč jim hiteti.

Martan. Torej nijsmo prišli ni za las bliže do svoje namére. Če se tedaj drugače potolažiti ne dasta, nam ne ostaja drugega, nego to, da se poskusita s pozdravom „dobro jutro“, kajti petelin skoro dan oznani.

Ciljka. Zato jaz na noge stopam i prosim, da bode to poslednja odloka. Storita hitro, kar mislita, da bode brez pravde, i da bode moje težave konec!

Grega. Tvoje težave? Ti ljuba igráčica ti! Za koga imaš težave? Za svojega vdovca, kaj ne da? — Nič se ne boj! Moja bodeš i nobenega drugega. Lehko noč! V dvakrat treh urah bodeš moja i srečna. (Odide v hišo.)

Martan (Primožu). Tvoj strijc je sicer pravičen i pošten mož, a kar denes počenja, to je vendar malo preveč!

Primož. To je tudi poprej babica rekla.

Martan. Kader sem obema svojo besedo zastavil,

treba da z besedo ostanem. Glej, Primož, da stavo dobodeš. (Odide v hišo.)

Sedmi prizor.

Primož. Ciljka.

Primož (zamišljen obstoji ter oči v tla pobesi).

Ciljka (gleda ga, k njemu stopi ter ga za roko prime)

Primož, kaj ti je?

Primož. Oh, ljuba Ciljka, po pravici ti govorim, slabo se mi godi, a posebno bridko mi bode, če te izgubim! Ne vem, kako si tvoj oče more kaj takega izmisliti!

Ciljka (vesela). Primož, ako se daš premagati, verjemi da me vreden nijsi.

Primož. Tako? Prav je, še ti se šáli z menoj! Jaz komaj jok premagujem, a ti šale zbijaš! Ljuba moja Ciljka, če te ne dobodem, ti me lahko pozabiš, oh! ali kaj bode meni početi?

Ciljka. Srčen bodi! Kaj se bodeš bal?

Primož. Oh Ciljka! vedi, da najin nasprotnik je moj strijc i varuh, zdi se mi, da te izgubim. Tvoj oče, ne zameri mi — pač je brez premisleka delal, da me v tako zadrego spravi.

Ciljka. Res je, da Grega je tvoj varuh ter da ti lahko ubrani ženiti se; a moj oče je gotovo to

reč od vseh strani dobro pretehtal, i po tem poti se najlažje iz strijčevih rok izmotaš. Da on tebe, ka imaš čile i mlade noge, v tej reči prekosi, tega moj oče nikdar nij mislil, niti jaz ne verjamem.

Primož. Da, ako bi v tej reči samo hitre pete pomagale, uže davno bi bil nevesto dobil.

Ciljka. S kratka, moj oče upa popolnem na te, pa se nič ne boji, da bi stari vdovec zmo- gel; a ko bi se vendar ta nesreča zgodila, potlej ne vem (žalostna.)

Primož. Ciljka, ne jemlji mi poguma!

Ciljka. Bog obvaruj! Saj sem baš zato prišla, da bi ti srce malo ustromíla. Kaj misliš, ljubi moj, ako bi se midva združena v boj postavila?

Primož. Kako to hočeš?

Ciljka. Štejva na prste. Lej na mojej strani: dve goreči mladi srci, ka soglasno bijeta, a na ónej strani uže prileten vdovec; tu plamen prave ljubezni, tam ogenj suhe slame, ka samo redko švigne; ti si stanoviten, on kakor kane: kaj misliš, ali se moreva v takih okolnostih v boj spustiti ali ne?

Primož. Ciljka! da me ljubiš, to vidim. Tvoja ljubezen mi daje um i pogum, vendar se bojim, da bi mi vsega ne popačila.

Ciljka. Misliš? Naj torej bode; doma ostanem. Samo to mi povedi, ljubi moj, kako se misliš v tej reči obnašati, da se dobro izmotaš?

Primož. Nič ne mislim, samo v svoje orožje trdno upam, kakor v skalo.

Ciljka. A če se ta skala zdrobí, kaj bode potlej?

Primož. Potem — potem je vsa moja sreča pri kraji.

Ciljka. Oh, kakšen junak si! ali se nič ne sramuješ, da ti moram vendar jaz pomagati, pa si poprej mislil, da ti vse pokazim. (Prime ga za obe roki ter ga proti drevesu zasukne.) Ozri se, strašljivi junak! poglej naše jablane, kako ima močne i krepke veje! Kaj sodiš o njej?

Primož. Ha, Ciljka, ti si pač modra glavica! O neumnež! da mi nij precej od začetka to namisel prišlo, lahko bi bila uže moja. Splezam na to jablano ter od tam najlaže svojemu strijcu v ušesa „dobro jutro“ zatrobim. A Ciljka, malo previsoko je vendar to drevo! Kaj ne da?

Ciljka. Ali se bojiš, da bi se ti v glavi ne zvr-telo? Ha, ha, ha!

Primož. Oh, uže mnogi si je vrat ulomil, ako je previsoko plezal. Ciljka! imaš li kakšno skrivno zdravilo za omotico?

Ciljka. Ne vem, kaj hčeš?

Primož. Ali smem povedati?

Ciljka. Povedi!

Primož. Ha, ha, ha! vidiš, ljuba Ciljka, naš pisar je enkrat v pisarnici razlagal, da ljubezen samo v srci tiči, i da brez srca bi ljubiti ne mogli; a to ni res: ljubezen je po vsem telesu razlita.

Ciljka. Nij mogoče! Kaj mi pripoveduješ!

Primož. To ti hitro dokažem. Ali se še spominjaš, kako smo pred štirimi tedni širok rov preskákovali? Gospod oskrbnik je srebrom kovano lulo obetal tistemu, kateri preskoči rov, poln vode. Tam bodeš gotovo tudi ti, tako sem mislil. Dobro! A predno sem šel tja — ha, ha! — veš Ciljka, prišel sem bil vendar na vrt k tebi, srčno te objel i potem tako pogumen bil, kakor lev. Tam ti je bil bestešéstaj! Eden se v rov zavalí, da je vse štiri od sebe pomolil. Janez si je kite pod kolenom pretegnol, da še dan denašnji šepa. — A kader na me vrsta pride, zaletim se, i frk sem bil na ónem kraji rova. Kaj misliš Ciljka, bi li bil tako ugibčen, kakor jelen, da nijsem poprej tebe objel?

Ciljka. Ha, ha, ha! Tako? To ti je toliko pomagalo? Ti si pravi ptiček ti!

Primož. Lej Ciljka, ali bi ne bilo prav, da splezam na vašo jáblano? Visoka je, košata je i gosta — pa tudi temna — mesec je mračan i bled, kakor bi ga mrzlica tresla.

Ciljka (sama seboj). Ahà! uže vem, kaj hočeš reči, srček moj; (roko mu poda) z Bogom! Dobro se drži, to ti velím. (Steče.)

Primož (sam — za njo gleda). Kako ti je ljubeznjiva! (Poje: „Tak je mila —“). Po vseh udih čutim novo moč, novo življenje. A zdaj jedrno na noge. (Na jablano leze.) Jablana! čuj mojo proš-

njo: če mi k Ciljki ne pripomoreš, posekana bodeš i v ogenj vržena. (V Gregovej hiši se vrata odpro.) Nekaj se giblje.

Osmi prizor.

Grega. Primož.

Grega (počasi iz svoje hiše pritava). Dečáka še nij domu. — Gotovo uže spet kde tu blizu tiči i náme preží — pa vse zastonj, zdaj mu tako gotovo kašo vpiham, kakor gotovo mi je Grega ime. Tukaj se ni peresce ne gane. Torej hitro! — Kakor ptiček slamnato bilko, prinesem lestvico, ter se na jablano vzdignem, kakor kuna. Naj gré v hišo ali iz hiše, izgrešiti ga ne morem. Gotovo se bode čudil i jezil. He, he, he! (*Gre v hišo.*)

Primož (tiho na drevesu). Ali sem prav slišal, ali ne? Lestvico mi prinese. Lepa hvala! Potem tedaj lahko z drevesa pridem. — Pa tudi on hoče gori? Le pridi, le pridi, ljubi moj strijček, pripravljen sem te spodobno sprejeti.

Grega (prisôpe z lestvo). Plezati ne morem! pa saj je za Ciljko, prisrčno golobíčico, za katero vse rad storim. (Postavi lestvo k jablani, v tem se veža pri Martanovih odpre.) Raca na vodi, kaj je

to? Morda je Primož? Ta bi pač naletel!
(Skrije se za jablano.)

Deveti prizor.

Barbka i prejšnja.

Barbka (poslušna na vse strani). Zdaj zopet vse molčí.
— Kaj se je denes uže tukaj godilo! Saj nijsem posebno radovedna, pa me vendar silno mika, zvedeti, kaj ima vse to v sebi.

Grega (sam seboj). Bes te lopi! nij to Barbka?

Primož (sam seboj). Kateri vrag je semkaj prišel?

Barbka (gre proti Gregovej hiši, ter poslušna). Tukaj tudi vse molčí.

Grega. Prijazno dekle je to. Kako, ako bi jaz lestvico pustil, ter se malo ž njo pomenil? Saj je še le ena po polu noči, a Primož gotovo misli, da domá sladko spim.

Barbka. Za Bóga svetega, ali tukaj nekaj ne šumi?
Rajša mu grem izpod nog. (Teče.)

Grega (nasproti jej stopi). Barbka, jaz sem, jaz, ne boj se!

Barbka. Oh! (vzdihne.) Boter, kako ste me ustrašili!

Grega. Slišiš, da se ne boj, Barbka! jaz sem, tvoj varuh, veš. — Lej, tukaj sem se bil na jablano naslonil pa vreme premišljeval.

Primož (na tihoma). Pazite, da vas strela ne udari.

Grega (misleč, da Barbka govori). Srce, tega ne! Iz jasnega neba strela ne udari.

Primož (sam seboj). Časih tudi.

Grega. Povej mi, Barbka, prisrčna Bárborica, kaj te je iz postelje izgnalo? Varuj se, tod okoli hodi veliko nevarnih strahov.

Primož (sam seboj). Najhujši čepí na drevesu.

Grega. He, he, he!

Barbka. Sméjte se mi boter, ali ne, nalašč gotovo nijsem prišla, i ako bi bila mislila, da vas tukaj naletim —

Primož (tiho). Bila bi morebiti uže davno prišla.

Grega. Bila bi doma ostala? Zakaj, ljubo moje srce? Ali se me bojiš? Ali si morda na me jezna?

Barbka. Jaz na vas jezna? Kako vam to na misel pride! Ako kaj takega mislite, pač me ne znate. Vi ste najlepši vdovec vse soseske.

Grega. Ti moja prepelica! ka res tako misliš? (Sam seboj.) Primož je resnico govoril. Strašno je zaljubljena v me. (Glasno.) Nu, nu, ljuba moja Barbúška, nijsi li vedela, odklé uže jaz po tebi vzdihujem? Nič se me ne sramuj; nijsem sicer dvajset let star mladenič niti me vsaka ne vname, a tako cvetoča lica — oh, preljuba moja, rad bi te poljubil (boža jo po licih).

Primož (tiho). Oh, boter Martan, škoda, da vas nij tukaj.

Barbka. Je, boter, vi ste pa vsi veseli. Nevedno deklico bi vi skoro v izkušnjave pripravili. — Jaz sem vas sicer vselej rada gledala, a

posebno, kar je vam umrla vaša rajnica, Bog jej daj večno luč — ali tega nihče ne sme zvedeti.

Grega. Kako? Si li res uže name mislila? Nu, od mene tega nikdo ne zve. Pa ti porédnica ti, zakaj mi nijsi tega uže poprej povedala?

Barbka. To nij spodobno, pa vendar, branila i vpirala se nikdar nijsem. Na tihem sem si mislila: „po godi mi je, tekój bi ga vzela, samo če sem tudi jaz njemu,“ i vse je bilo — pri kraji.

Primož (tiho). Take misli so dovolj odkritosrčne.

Grega. O zlata golobíčica! ti me vsega zmešaš, a ljubim te uže tako — i, da ti na vsa usta povem (ozre se) sinoč sem bil pri tvojem varuhu, pri Martanu, pa sem ga vprašal, ali bi te meni dal?

Barbka (začudi se). Ka — kaj?

Grega. Snubil sem te, kakor je pravemu kristijanu dolžnost i spodobnost, da-si me je boter Martan gledal, kakor ne vém koga!

Barbka. Kaj to njega briga? Saj sem uže dosti stara. Lej, lej — kakor da bi ne vedel, pa sem mu uže pred petémi tedni povedala, de bi se ne branila, kader bi me vi za ženo hoteli!

Grega. Lej nu, ljuba moja, kako so se najine misli lepo ubrale, kakor trnovski zvonovi. Tako sem mu tudi rekel jaz, ali on, da ti

vse odkrito povem, on me vedno pregovarja, da njegovo Ciljko vzamem.

Barbka. Ali je res? I vi ste se dali pregovoriti?

Grega. Kaj sem hotel storiti, ka mi je rekel, da si ti uže drugam obljubljena?

Barbka. Nij res! Ležnjivec je, kar ga je. Do denašnjega dne še nobeden nij po meni vprašal. On bi se svojega dekleta rad iznebil, zato jo tako hvali, ter jo želi na vrat obesiti tistemu, kdor mu za njo največ obljubi.

Primož. Oh, ti strupena kača ti, počakaj me ti! —

Grega. O ti grdi skopúh! Veš kaj Barbka, jaz vse na tanko pozvem ter pravdi konec storim. Nij še vse zamujeno.

Barbka. Bog daj, da bi se hitro vse po sreči izteklo.

Primož. O ti kača vseh kač!

Grega. Zanesi se name, saj veš da nijsem mlad dečák.

Barbka. Mož najboljših let, ali nekaj mi morate obljubiti.

Grega. Govori, uže naprej ti je vse obljubljeno.

Barbka. Da Primoža hitro iz hiše izpravite.

Primož. Kaj je rekla?

Grega. Mojega strijčnika? Zakaj?

Barbka. Sovraži me, ni me videti ne more; v najini hiši bi velik rázpor delal.

Grega. Ne boj se, jaz ga bodem uže brzdal. — Povsod mi nos vtiče.

Primož. Ali tako! Dobro, da vem.

Barbka. Še bolje bi bilo, da ga od hiše odpravite. Boterček, to vam bodi rečeno, da bi ga naša Ciljka vrlo rada vzela, ona vsa gori zanj, a on jo tudi ljubi; spravite ja vkup.

Primož. To je prava beseda, to se dá slišati, to je vendar spet kaj pametnega.

Grega. Kaj to misliš? Ciljka ga ne more terpeti.

Barbka. I, kdo je vam to rekel? Še pol ure nij, kar sta se baš tukaj grlila, kakor dve grlici.

Primož. Ná, pomagaj si! Skriváje naju je videla, tedaj tudi ve, da sem na jablani.

Grega. Kaj, poljubávala sta se? Ciljka i Primož?

Barbka. Da, pa še kako?

Grega. I, strela ga poči! — Ali si ti videla?

Barbka. Ciljka sama mi je povedala.

Primož. Hvala Bogu, da vsaj zame nič ne ve!

Grega (se po glavi praska). Tako! poljubila ga je? Večkrat za poredoma! (Sam seboj.) Od jeze bi počil!

Barbka. Saj veste, da zaljubljenim nikoli nij zadosti.

Grega. Morebiti se je samo po sili prilizoval jej?

Barbka. Tako naj ostane, moj prisrčni boter. Po tem poti se ga najlaže iznebiva. — Zdaj grem zopet v izbico nazaj, i mislila ne bodem v sladkih sanjah drugega nič, — nego na vas.

Grega. Dobro je to, Barbka, po noči i po dnevi

na me misli ali predno pojdeš, dovoli mi, da te za slovó objamem. (Poljubi jo.)

Primož (na vse grlo zakriči). „Dobro jutro, strijc!“

Barbka. Za Bóga svetega, konec me bode! (Steče v hišo.)

Grega. Ná, zlodeja! Kaj je to?

Primož. Ciljka je moja! Ju, hu, hu, hu!

Grega. Slepárstvo! — To ne velja nič.

Deseti prizor.

Martan, Ciljka, poprejšnji, (skoraj potem tudi) Marjana.

Martan. Čemú je zopet ta ropot? Kaj se je zgodilo?!

Primož (pride po lestvici naglo z jablane). Ciljka, Ciljka! moja si, dobil sim te! (Objame jo.) Hvala Bogu, da te imam.

Martan. Nu, zdaj je veselje!

Ciljka. Oče! oče! Primož je moj!

Primož. Tvoj, tvoj! do smrti tvoj!

Grega. Boter Martan! iz tega ne bode nič; jaz sem njegov varuh, torej zapovedujem, da —

Primož. Strijc! veseli bodite, da se me iznebite.

Če Barbko za ženo vzamete —

Grega (z roko mu usta zatisne). Ali bodeš držal jezik za zobmi, ali ne? Vrat ti zavijem, če besedico črkneš.

Primož. Ném bodem, kakor ta jablana, samo dajte mi Ciljko.

Ciljka. Boter, uslišite naju!

Grega. Naj se vse na kol obesi, — da, da!

Martan. Res kratka, pa razumna beseda.

Grega. A zdaj, boter Martan, še eno prošnjo: molčite o vsem, kar se je zgodilo! Ako se ta reč razve, ne smem meju ljudi.

Martan. To se vé da. Pa kdo bi o tej reči govoríčil? A kaj je to, da ta lestvica sloni na jablani? —

Grega. Jaz sem bil tist osel, ka sem jo sem prinesel.

Ciljka. Da je Primož mogel brez škode doli priti, kaj ne?

Grega. To se vé da!

Ciljka. Oh, vrlo dober mož ste, oče Grega!

Primož (strijcu). Ali hčem Barbko poklicati?

Grega. Pojdi k vragu s svojo Barbko; za njo se ne bodem s teboj rval. Lehko noč! (Hoče oditi.)

Marjana (pride zavezana). Kakšna strašna noč je! Kaj delate tukaj? Kakšen hrup tukaj počenjate? Nu, ali so vam jeziki zamrznoli? Ne bode odgovora? —

Martan. Ljuba botra, mislil sem vas jutri obiskati, a kader ste zdaj sami tukaj, vam naglo vse razodenem. Boter Grega je bil pri meni, pa je moja hčer svojemu strijčniku snubil.

Marjana. Brez moje dovolitve?

Martan. Tudi jaz sem mu precej rekel, da imate vi o tej reči prvo besedo.

Marjana. Menim da!

Martan. Dovolite, da se vzameta! Primož je priden ter ima uže léta.

Marjana. Hruške morajo zrele biti, to sami veste, prej ne more nič biti.

Primož. Saj so uže zrele, pogledite naju! (Stopita s Ciljko okolo nje.)

Ciljka. Dovolite, ljuba mati, da vas smem ljubiti, kakor svojo rodno mater.

Marjana. Ljubi me, ljubi! Saj pravim: mladost je norost, kar si v glavo vtepe, to mora biti. Bodi si, nu! — Bodita pridna i pametna, pa Boga nikdar ne pozabita! (Ciljka i Primož se vesela priklonita.) (Gregi.) Kaj pa ti? Ti si tudi Ciljko snubil.

Gregi. A zdaj vrhu vsega tega ostanem vdovec. Lejte mati, to je vaša pridiga storila!

Marjana. To je lepa beseda, to je spodobno možu tvojih let! Tako slišim rada! Pojdi, bo deva roženkranec molila za tvojo rajnico ženo.

Gregi. Denes roženkranec za rajnico, a v treh tednih poroka z Barbko. (Odideta.)

Boğ Vasıfı
Kıyafet ve Kıyafet

Yazın ve Kışın

Yazın ve Kışın

Yazın ve Kışın

Yazın ve Kışın

Yazın ve Kışın

